

IDŐJÁRÁSI ÉS ÉGHAJLATI ELEMEK (5)

Bevezetés: idő – időjárás – éghajlat

Idő: egy adott helyen, a légkör pillanatnyi fizikai állapota. („Milyen idő van kint?”)

Időjárás: egy adott helyen, a légkör fizikai állapotában - néhány órán, napon belül - bekövetkezett változása. (Holnapra várható időjárás.)

Éghajlat: egy adott hely időjárásának hosszabb időszak (néhány évtized) alatt megfigyelhető szabályszerű, vissza-visszatérő eseményeiből kialakuló rendszere.

Közös: egy adott hely; légkör fizikai állapota; számokkal leírható adatok

Időjárási és éghajlati elemek (5):

hőmérséklet

légnyomás

szél

vízgőztartalom

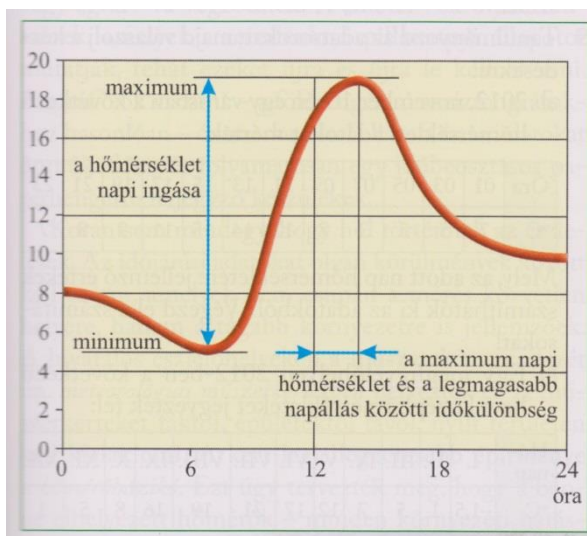
csapadék

Tudományok: meteorológia (légkörtan) – klimatológia (éghajlattan)

1. A hőmérséklet

A hőmérséklet napi járása – oka: nappalok és éjszakák váltakozása (változó napmagasság) ← a Föld tengely körüli forgása

késés: kb. 2 óra

A hőmérséklet évi járása ← Nap körüli keringés és a tengelyferdeség

napi középhőmérséklet
a hőmérséklet napi ingása
havi középhőmérséklet
évi középhőmérséklet
a hőmérséklet évi közepes ingása
a hőmérséklet évi abszolút ingása

Térképen ábrázoljuk a hőmérsékletet → **izoterma = az azonos hőmérsékletű pontokat összekötő, önmagába visszatérő görbe vonal.**

2. A légnyomás

A levegőoszlop nyomást gyakorol az alatta levő testre.

Mértékegysége: hPa.

A tengerszinten átlagosan 1013 hPa = 1013 cm vízoszlop nyomása.

Térképen ábrázoljuk a légnyomást → **izobár = az azonos légnyomású pontokat összekötő, önmagába visszatérő görbe vonal.**

Hőmérséklet és légnyomás **fordított** arányban áll egymással.

3. A szél

Különböző felmelegedés → különböző légnyomás.

A légnyomáskülönbség kiegyenlítésre indul el a levegő áramlása: a magas légnyomású területről az alacsony légnyomású terület felé áramlik a levegő.

Szél: a Föld felszínével párhuzamosan mozgó légmozgások.

Íránya: **AHONNAN** (égtáj) fúj.

Coriolis-erő: a Föld forgásából származó eltérítő erő, a tehetetlen testekre hat.

A szögsebesség a Föld minden pontján azonos.

A kerületi sebesség attól függ, hogy melyik szélességi körön vagyunk.

Képzeletbeli kísérlet!

Az északi féltekén jobb kéz felé, a déli féltekén bal kéz felé térül el a légtömeg, a tengeráramlás.

A csapból lefolyó vízre ez nem érvényes!